

P. II. Cap. V. de Versione Vulgata Latina. Nobiliana Italiam, quam aliam quamlibet reperiri posse. Quod maturum exactumque tanti Viri iudicium eo amplectimur libentius, quo majus Vulgatæ suæ pretium, vel ex ipsius Italæ intaminato honore conciliare, ecclesiæ Romanæ doctores alias confecerunt. Quo pacto autem curatius restitui ex fragmentis Vetus illa Itala versio possit, specimine exhibito docuit Dan. Whitby in *appendice examinis Variant. Lectionum Millii in N. T.*

II. Jam ex iis, quæ dicta sunt, liquet, non unamante Hieronymum versionem Latinam hominum manibus fuisse tritam, sed innumeras fere, in quibus principatum saltem tenuit vetus, sive communis. Unde Augustinus *de doctr. Christ. lib. II. cap. XI. Latinorum interpretum infinitam varietatem* memorat: & paulo post: *Qui Scripturas, inquit, ex Hebræa lingua in Græcam verterunt, numerari possunt, Latini autem interpretes nullo modo. Ut enim cuique primis fidei temporibus in manus venit codex Græcus, & aliquantulum facultatis sibi utriusque lingvæ habere videbatur, ausus est interpretari.* Pariter Hieronymus *præfat. in Josuam: Maxime ait, cum apud Latinos tot sint exemplaria, quot codices, & unusquisque pro arbitrio suo, vel addiderit, vel subtraxerit, quod ei visum est.* Atque hæc ratio cum alios movit, ut precibus & adhortationibus Hieronymum instigarent, tum ipsum Hieronymum, ut laborem istum ne desugeret, & nunc veteres corruptosque codices Biblicos emacularet, & ad Græcam versionem corrigeret, nunc novam ex Hebræo translationem ipse adornaret. Primam ergo manum versioni Latinæ IV. Evangeliorum admovit, mox ad reliquos Novi fœderis libros progressus, eosque omnes ad primos fontes suos ita revocavit, ut se *Novum Testam. Græcæ fidei reddidisse*, sub fin. *Catalogi scriptorum Ecclesiast.* rursusque in *Epist. XXVIII. ad Lucinium*, se *Testamentum Novum Græcæ reddidisse auctoritati* perhibeat. Hinc ad Psalterium se contulit, ejusque veterem Versionem ad Græcam LXXviralem exegit & castigavit: quæ ubi paulo post, ex librariorum negligentia, vitium denuo cepisset haud unum, non modo e Græco correctam iterum dedit, verum etiam, quæ deerant, juxta codices Hebræos supplevit, Origenis exemplo additis asteriscorum notis, & quæ abundabant, obelo jugulavit. Quod in

pro-